

Motion till riksdagen 2025/26:2441

av **Oliver Rosengren och Gustaf Göthberg (båda M)**

Statligt ägande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja Vasallen AB och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja Svevia AB och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja sitt innehav i Sweden House och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den statliga bolagsportföljen omfattade i slutet av 2024 ett värde på omkring 870 miljarder kronor. De statliga bolagen redovisade under året ett samlat rörelseresultat på drygt 82 miljarder kronor och utdelningen till staten uppgick till cirka 22 miljarder kronor. Att staten skall ha en så omfattande verksamhet på marknaden går att ifrågasätta, åtminstone på vissa områden. Det finns därför skäl att löpande pröva i vilka verksamheter staten ska vara ägare och i vilka fall det är lämpligare att privata aktörer tar vid. Staten bör särskilt undvika att vara både aktör och reglerande myndighet på samma marknader.

Ett exempel är Vasallen AB, som sedan 1997 haft uppdraget att omvandla och förvalta nedlagda regementen. Bolaget har förvärvat 24 tidigare försvarsanläggningar och har redan avyttrat merparten. Efter att riksdagen slagit fast en förstärkt försvarspolitisk inriktning har antalet försvarsnedläggningar minskat kraftigt. Bolaget är därför i praktiken på väg att avvecklas och har endast kvar begränsad verksamhet på ett fåtal

orter. Tiden är nu mogen att avsluta statens engagemang i Vasallen och att låta de fastigheter som återstår säljas på marknaden eller föras över till Fortifikationsverket.

Svevia AB är ett annat helstatligt bolag som bildades 2009 ur Vägverket Produktion. Syftet var att skapa konkurrensneutralitet och minska riskerna för korssubventionering i väg- och anläggningssektorn. I dag är Svevia Sveriges största aktör inom drift och underhåll av vägar och fjärde störst i anläggningsbranschen. Omsättningen uppgår till cirka 11 miljarder kronor och bolaget har omkring 2 200 anställda. Sveglias verksamhet är bred och omfattar inte bara drift och underhåll utan även marksanering, stentäkter och uthyrning av maskiner och fordon. Riksrevisionens granskning 2024 visar att syftet med bolagiseringen till viss del uppnåtts, men att det saknas tydliga mått på produktivitet och effektivitet. Svevia är i dag fullt ut verksam på konkurrensutsatta marknader, utan särskilda skäl för statligt ägande. Det är därför rimligt att analysera förutsättningarna för en framtida försäljning eller privatisering, med beaktande av att konkurrensen inte får hämmas och att vissa samhällsuppdrag fortsatt kan behöva lösas.

SBAB Bank är ett statligt bolag som sedan 1985 verkar på bolånemarknaden. Banken har sedan 1990-talet successivt breddat sin verksamhet och erbjuder i dag lån till privatpersoner, bostadsrättsföreningar och fastighetsbolag samt sparkonton. Antalet anställda uppgår till omkring 1 100 och banken har blivit en stor aktör på en marknad där staten samtidigt utövar tillsyn genom Finansinspektionen och Riksbanken. Situationer där staten är både spelare och domare är problematiska. Även om bostadsmarknaden präglas av brister och behov av stabilitet är det rimligt att pröva om SBAB:s verksamhet helt eller delvis bör föras över i privat ägo, på ett sätt som värnar tillgången till finansiering för hushåll och företag men minskar risken för intressekonflikter.

Ett annat särskilt fall är Sverigehuset i Sankt Petersburg, Dom Shvetsii, som sedan 1994 förvaltas av ett bolag delägt av svenska staten. Huset inrättades för att stärka relationerna med Ryssland och erbjuda lokaler för officiella, kulturella och kommersiella funktioner. Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 har relationerna till Ryssland förändrats i grunden, och det är uppenbart att fortsatt svenskt deläggande i en fastighet i Sankt Petersburg inte längre är förenligt med våra utrikes- och säkerhetspolitiska intressen. Även om Utrikesdepartementet är en av de större hyresgästerna måste frågan nu ställas om Sverigehuset bör avvecklas och hur eventuella lokalbehov kan lösas på annat sätt.

Det är uppenbart att staten inte bör ha en långtgående närvaro i bolag och verksamheter som bedrivs på rent kommersiella marknader, om det inte finns tydliga samhälls- politiska skäl. Genom att pröva Vasallen, Svevia, SBAB och Sverigehuset på nytt kan staten både stärka sin trovärdighet som ägare och frigöra resurser som används mer effektivt i verksamheter där statligt ägande verkligen behövs. Detta bör ges regeringen till känna.

Oliver Rosengren (M)

Gustaf Göthberg (M)